

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 30—
 za pol leta 15—
 za četrt leta 7'50
 za 1 mesec 2'50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravišstvo je v
 Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
 rotovžu), pritličje, levo.
 Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 48

Ptuj, 28. novembra 1920

II. letnik

Koga bomo volili 28. novembra?

Vsak zaveden Jugoslovan bo volil 28. novembra Jugoslovensko demokratsko stranko.

Ona edina je prava državna stranka. Ona je doslej storila največ za našo državo, ona bo tudi prihodnje v prvi vrsti delala za državo. Ako pa dela za državo, dela tudi za vsakega državljana.

Demokratska stranka edina ne ščuva posameznih stanov drugega proti drugemu, posameznih plemen drugo proti drugemu, posameznih verstev drugo proti drugemu.

Vse stanove, vsa plemena, vse veroizpovedi hoče zediniti v močno, silno državo, v kateri naj bi vsi v enakem delu uživali enake pravice in ugodnosti, v kateri naj bi se bremena enako pravično razdelila na posameznike, ktera država pa bi naj, notranje močna, bila tudi na zunaj močna proti vsem neprijateljem.

Kdor ljubi samega sebe, kdor dela za svoj stan, kdor hoče dobro svoji ožji domovini Sloveniji širji, Jugoslaviji, bo oddal svoj glas edinole

Jugoslovenski demokratski stranki.

Smernice JDS.

Pismo ministra dr. Vekoslava Kukovca volilcem.

Ne obračam se na Vas zaradi sebe, ampak zaradi Vas. Hočem dobro svojemu narodu, ki mi je do sedaj zaupal v težkih dnevih in kteremu sem tudi jaz služil zvesto.

Svoje misli povem narodu, ker treba ob volitvah 28. t. m. začrtati pot za dolgo bodočnost. Mislim, da bi grešil, če ne bi opomnil naših ljudi na nesrečo, ki jih čaka, če volijo brez premisleka.

Ko sem pred 2 letoma prevzel zastopstvo naroda v Beogradu, držal sem se prisege, ktero so Slovenci malo prej položili za skupnost naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Te soglasno izrečene volje naroda sem se držal tudi, odkar sem postal minister naše države in prevzel velike odgovornost za dejanja vlade. Čutil sem se v jednaki meri kot Srba kakor Hrvata in Slovence. Če sem delal za srbske invalide, hrvatske sirote in slo-

venske delavce, vedel sem, da s tem služim celemu narodu.

Pridobil sem si zaupanja prvih mož izmed Srbov in Hrvatov in videl sem, da sem na podlagi tega zaupanja mogel marsikaj doseči za Slovence. Videl sem, da bode Slovenec v ti državi velik in srečen le, če ne bode hotel ostati le majhen Slovenec, ampak biti zmeraj Jugoslovan. Največ so škodovali slovenskemu kmetu, in meščanu oni Slovenci, ki so kazali nezaupanje nasproti Srbom, kajti nezaupanje na eni strani rodi nezaupanje na drugi strani. Deloval sem v družbi s srbskimi in hrvaškimi poslanci, kateri so prisegali na ono isto skupno demokratsko zastavo. Slovenski demokratski poslanci bodo dobili v zgodovini priznanje, da so delali te dve leti nesebično, častno in uspešno. Če se je doma zasejalo nasproti njim nezaupanje, bila je to velika škoda za naš narod.

Ne stopam prvikrat pred štajerske Slovence, ki so me že leta 1909 prvikrat izvolili z veliko večino glasov za poslanca slovenskih trgov. Poznam svoje ljudstvo iz dvajsetletnega političnega dela. Za mene ve

slovenski kmet, saj sem sam kmetski sin in ni kmetskega okraja na Štajerskem, kjer bi jaz še ne bil na javnem shodu. Poznajo me učitelji, uradniki, trgovci, obrtniki, ki so mi sklenili tekom let mnogo zaupnic, na ktere sem zmeraj ponosen.

Danes nastopa mnogo kandidatov drugih strank pred volilci, vendar nikdo ne more povedati, zakaj bi naj slovensko ljudstvo zapustilo napredno, narodno, demokratsko mojo zastavo. Klerikalcem je odzvonilo v naši narodni državi, jugoslovansko narodno misel pa zastopa v vsi čistosti in doslednosti samo moja stranka. Zato sem nastopil kot nosilec liste kandidatov, ki po svojem imenu in preteklosti pomenijo zvestobo jugoslovanski narodni misli.

Naš narod je v skušnjavi, da se da omamiti pri teh volitvah z zvanečimi besedami novih strank, katerih ni ustvarila narodna korist nego plitvost mišljenja in častihlepje. Smatram, da imam več čustva in smisla za socialna vprašanja nego narodni socijalci, pa tudi več zaslug za našo skupno narodno stvar. Ne vem, kateri pametni razlog bi torej mogel

opravičiti izdajstvo na naši stranki v prilog kandidatur imenovane nove stranke, ki ne more jamčiti volilcem za noben uspeh. Tudi za kmeta je moja stranka že kaj storila, nova kmetijska pa doslej še nič, razen če je imenovati mržnjo zoper kulturo in zmerjanje zoper inteligenco kot pozitivno delo. Tudi glede bodočnosti nam volilni oklic, ki zmerja na vse strani, ne podaja upanja, da kandidati, če bodo izvoljeni, izberejo pravo pot. Demokrati smo pridobili naši slovenski stvari podporo v močnih prijateljih. Bojim se, da bo stranka, ki podpore iz druge strani noče, globoko razoračala vso našo javnost.

Nadejam se sicer, da se najdemo z zastopniki samostojne kmetijske stranke vendar le na skupnem delu v skupščini. Vendar je stabilnost naše narodne politike pričakovati le, če demokratska stranka izide močna iz teh volitev. Moja rodoljubna dolžnost je torej, da kličem vse narodno zavedne volilce, da oddajo kroglico za mojo listo, kateri sem stopil na čelo kot nosilec. Po toči beste zvonili, če pustite nezastopane naše vitalne narodne interese. Moja stranka je v mnogoletnem delu že pokazala, da je nekaj storila, drugi Vam še le obetajo. Ni pa med njimi mož, ki so že imeli priliko delati, in ne veste, kako se bodo vživeli in kdaj v težki položaj, v katerem smo se mi vendar že udomačili. Volitev ni šala, ampak najusodnejše dejanje za volilca in ves narod.

Dovolj težke so bile razmere, ko smo demokratje nosili odgovornost v zadnjih dveh letih. Nič bi nam ne bilo osebno prijetnejše nego prepustiti isto za naprej ljudem, ki se za to toliko potegujejo. Toda nevarnost za naš obstanek še ni odstranjena. Zato vidimo v tem svojo sveto narodno dolžnost, da se ne umaknemo in da ne pustimo naše ladje brez krmila na razburkanem morju. Kandidati, ki so se vpisali na demokratsko listo, niso novinci v narodnem in gospodarskem delu. Ne bode Vam težko odločiti se, da jim zaupate svoj glas, ako vprašate svojo vest in svojo pamet.

Dr. V. Kukovec,
minister za soc. polit.

Beograd, 15. nov. 1920.

Demokratska stranka in delavstvo.

Delo dr. Kukovca kot ministra.

Med tem ko vse socialistične stranke med seboj tekmujejo, da nahujskajo „male ljudi“ proti „kapitalistični“ JDS., vrše zastopniki demokratske stranke na svojih mestih socialno dolžnost z velikimi uspehi in brez kričanja. Zlasti hočemo posvetiti danes nekaj vrst, da vidijo vsi, v čem vse je mogoče, da obstoji delo demokratov za delavca in da se nauče, kake socialne reforme so bile v naši državi izvedene po zaslugi „kapitalističnih“ demokratov.

Minister za socialno reformo, dr. Kukovec vodi ministrstvo za socialno politiko jedva pol leta, vendar pa je tekom tega časa pokazal, kako resno smatrajo demokrati socialna vprašanja in kako brezobzirno izvajajo socialne reforme.

Dne 29. maja je izdal minister Kukovec stanovanjsko naredbo za Srbijo in Črnogoro, s katero se jemljejo tamkajšnji najemniki v zaščito pred izkoriščanjem.

Minister Kukovec je z velikimi napori vendarle izvedel invalidsko naredbo z dne 14. februarja 1920. ter izposloval invalidom finančna sredstva za devetmesečno izplačilo nazaj v znesku 30 milijonov! Kakor znano, je Protič-Koroščeva vlada to socialno naredbo brezobzirno ukinila in se protivila njeni izvršitvi. Minister Kukovec je izvedel tudi reguliranje penzij za invalide v Srbiji in Črnigori, s čimer je izdatno odpomogel ljudski bedi.

Minister Kukovec je izdal naredbo o varovanju delavcev za slučaj bolezni in nezgod. Za Slovenijo, Hrvatsko, Bosno in Hercegovino je izdal potrebne moderne no-

vele. Sedaj pripravlja naredbo za enotno varovanje vsega delavstva po vsej državi.

Minister Kukovec je dosegel, da je ministrski svet odobril in sprejel naredbo o delavskih komorah in delavskih poverjenikih.

Kot socialno pravično je smatral dr. Kukovec tudi, da se v očigled naših kulturnih in gospodarskih razmer izmenja 8-urni delavnik v malih obratih.

Posebno pažnjo posveča dr. Kukovec invalidskemu vprašanju. V Zemunu je pospešil zgradbo velikega invalidskega doma, ki naj bi služil za vzor drugim enakim zavodom, ki jih bo še treba zgraditi v državi. V zvezi z njimi ali začasno še brez njih so se osnovali po njegovi zaslugi invalidske delavnice za proteze. V Zemunu je zaposlenih v taki delavnici čez 400 invalidov. Take delavnice obstojajo že danes tudi še v Banjaluki, Zagrebu in Ljubljani.

Organizacijo za zaščito dece se v vsej državi sistematično izpopolnjuje. Minister Kukovec ni zamudil nobene prilike in nobene inicijative, da ne bi vzbudil interesa za deco in za invalide ne le doma, tudi pri prijateljskih Francozih in Amerikancih. Uspelo mu je, da je vzbudil v teh krogih za naše sirote veliko zanimanje, ki se kaže v več milijonskih podporah, ki jih dobi vsa naša zemlja, bodisi v obliki denarja, bodisi v obliki učnih zavodov in delavnic, ki jih Amerikanci in Francozi ustanavljajo pri nas. V Novem Sadu n. pr. vzdržujejo naši prijatelji vzorno in obsežno delavnico za obrtno deco. V Nišu imajo Amerikanci v ta namen prirejeno in opremljeno veliko vojašnico.

Ministru Kukovcu se je posrečilo, da se gradi v Surdulici za invalide prvi vzorni sanatorij.

Omenili smo le glavne smeri, v katerih se je gibalo delovanje demokrata Kukovca, o katerem bi nasprotniki najrajše trdili, da „spi na ministrskem stolčku“ ter krađe Bogu čas, državljanom pa denar. Ni dvoma, da je bila največja napaka, ki so jo zagrešili demokrati tekom svojega poldrugoletnega delovanja v vladi, v tem, da so bili vedno skromni in da svojih uspehov niso obešali na veliki zvon. Zato vidimo sedaj, da jemljejo „delo“ v zakup ljudje, katerim že od rojstva delo smrdi.

Kako bomo volili?

1. Vsakdo naj vzame s seboj kako listino, da se legitimira, ako bi zastopnik nasprotne stranke trdil, da ga ne pozna. To je zlasti potreba za novonaseljence.

2. Vsak volilec naj pride že v prvih dopoldanskih urah na volišče, ker bo popoldne naval velik in kdor do šestih zvečer ni volil, ne sme več voliti.

3. Ko vstopi volilec v glasovalno sobo, mora povedati glasno, da ga vsi člani komisije slišijo, ime, priimek in poklic, po mestih tudi stanovanje. Ako kdo glasuje pod tujim imenom, je to strogo kaznjivo.

4. Predsednik ali kak član volilnega odbora mora vsakemu volilcu, preden ga pripuusti h glasovanju, glasno povedati, katero ali čigavo kandidatno listo predstavljajo škrinjice.

5. Vsak predstavnik liste (zaupnik stranke) ima pravico povedati, kateri stranki pripada ta ali ona kandidatna lista ali škrinjica.

6. Predsednik da volilcu, preden ta prične glasovanje, eno kroglico. Volilec jo dene v desno roko, zapre roko in gre s tako zaprto roko od škrinjice do škrinjice po vrsti, vtakne v odprtino vsake škrinjice roko, kroglico pa pri tem izpusti v oni škrinjici, na kateri je prilepljena kandidatna lista njegove stranke. Roko obdrži zaprto in jo vtakne po vrsti še v vse sledeče škrinjice.

7. Ko potegne roko iz zadnje škrinjice, jo mora vpricho cele komisije odpreti, da vsi vidijo, da je prazna. Ako dela drugače, se strogo kaznuje.

8. Ako bi mesto koga že drugi poprej glasoval in pride pravi pozneje, ne sme glasovati, napravi se samo zapisnik.

9. Ob šestih zvečer se mora zapreti po-

slopje, kjer se glasuje, in se ne sme nikdo več spustiti noter. Glasovati pa še smejo tisti, ki so že v poslopju ali na dvorišču, ki se da zapreti.

Kje bomo volili?

Določilo se je, da se morajo vršiti volitve v šolskem poslopju, ako se nahaja v kraju volišča šola. Izjeme so za ptujsko okrajno glavarstvo sledeče:

1. za ptujski sodni okraj: na Bregu pri Ptuj, v Gradišči in Jiršovcih se bode volilo v tamkajšnjih občinskih pisarnah.

V Rogoznici se voli v Mar. Bračičevi gostilni hiš. šte. 49.

2. za ormožki sodni okraj: V Ormožu v bivši nemški šoli (občina določila) in v Savcih se bode vršile volitve v tamkajšnjih občinskih pisarnah.

3. za rogaški sodni okraj: V Platu se bode volilo v pisarni tamkajšnjega občinskega predstojništva.

Ako so v teh izjemnih slučajih pisarne prizadetih občinskih predstojnikov za volitve neprikladne, sme občinski odbor v zmislu čl. 50. volilnega zakona določiti za to drugo poslopje, toda mora o tem pravočasno obvestiti vse občine, ki volijo na dotičnem volišču.

Povsod drugod pa se morajo vršiti v šolskem poslopju.

Volilno gibanje.

Kje bo stala skrinjica Demokratske stranke? Na Štajerskem bo skrinjica ali škatljica Demokratske stranke tretja. — Kandidatna lista na skrinjici je tiskana črna na bel papir, ki je obrobjen z državnimi barvami.

Stališče učiteljstva napram volitvam. Pod tem naslovom piše Anton Germek, znani slovenski učitelj-trpin, v „Slov. Narodu“ med drugim sledeče: „Učiteljstvo je po ogromni večini napredno, zato mora in hoče v predstoječem volilnem boju stopiti le na stran naprednih strank, ker le v teh strankah more najti svoje prijatelje in soborilce, kaj drugega ni mogoče. Vprašanje pa nastane tu, katera naprednih strank odgovarja popolnoma našemu strem-

ljenju, katera izmed naprednih strank ima tak šolski program, ki se popolnoma strinja z našim. Učitelji smo vzgojitelji mladine, ki ji moramo vcepiti domovinsko ljubezen in čut do edinstvene države in našega troime-nega naroda. To naše delo je krito samo po jugoslovanski demokratski stranki, ki obsega celo Jugoslavijo. Kot vzgojitelji ne moremo in ne smemo iti z nobeno tistih strank, ki ima v očitnem ali tajnem načrtu razbitje države ali kako drugo varijacijo deljivosti države. Jasen in čist je program ujedinjena samo pri jugoslovanski Demokratski stranki, ki ga izvajajo in ga hočejo še dalje izvajati možje, ki so že mnogo storili za ujedinjenje. Ako napravimo povojni računski sklep, nam kaže le-ta, da izmed vseh naprednih strank je JDS edina stranka, katere šolski program se vjema z našim. Ta program ni spisan samo za prihodnost, temveč je udeležen v tistih dneh, ko je že tolikokrat citirani hlapec Jernej dobil vendar nekaj pravic. Korist šole in stanu nam torej odločno vele-va, da vsestransko podpiramo stranko JDS in delamo za njen krepek uspeh pri volitvah. Odklanjati pa moramo vsako sodelovanje in vsako pomoč strankam, ki niso nastale iz dejanske potrebe, temveč jim je izvor v malkontentstvu in nepotrebnih cepitvi naprednih vrst.

Klerikalna kandidatna lista — nova sleparija kmetov. Ko so klerikalci objavili svojo kandidatno listo, so razvrstili svoje ovčice lepo po abecednem redu — da ne bi bilo zamere. Sedaj pa, ko so kandidatno listo vložili pri sodnji, so jo čisto spremenili in sicer seveda na ta način, da so pritisnil na prejšnje najzagrinate koritarje, ki jih nihče ne mara; zato pa te sleparije v svojih listih tudi objavili niso. To je prava slika klerikalne poštenosti in „ljubezni“ do kmeta!